

NATAŠA CENTA,
strokovnjakinja za digitalizacijo kadrovskih procesov
s pomočjo sodobnih IT-rešitev, produktivna vodja v
podjetju Četrta pot, d. o. o., Kranj

PARADOKSI SEDANJOSTI

Paradoks! Kaj pravzaprav ta beseda pomeni? Etimološko izhaja iz grških besed para (proti) doksa (misel, pričakovanje). Paradoks pomeni nepričakovano, nasprotno situacijo ali misel.

SSKJ paradoks opredeljuje kot misel, trditev, ki temelji na neskladju s splošno veljavnim, priznanim. Po domače je paradoks nekaj, česar si niti v sanjah nismo mislili. Pričakovali smo ravno nasprotno od tega, kot se je zgodilo.

Človeštvo si od vsega začetka prizadeva in upravičeno pričakuje, da se bo kakovost življenja izboljševala, da bo vse lažje in bolj veselo, a je žal napolnjeno z vse preveč žalosti in razočaranj. Kljub neizmernemu napredku znanosti in védenja o svetu, človeku in medsebojnih odnosih vedno znova zahajamo v nepričakovane in prav nasprotno razmere, kot smo jih želeli in pričakovali.

V nadaljevanju se dotikam nekaj področij našega vsakdanjega življenja, kjer najbolj doživljamo paradokse. Bolj, ko tečemo k rešitvi, bolj oddaljena se zdi. V resnici je videti, kot da se vse človeštvo in vsak posameznik trudi ravno v obratni smeri. Paradoks časa. Včasih so ljudje merili čas z luninimi menami. Imeli so časa na pretek. Njihov dan je merilo sonce, ki se je počasi pomikalo od vzhoda do teme. Danes čas merimo z urami, ki se ne zmotijo niti za sekundo na dan. Časa pa nam vedno primanjkuje. Imamo hitre avtomobile in celo letala, da moremo prečiti velike razdalje v kratkem času, a časa nam zmanjkuje. Imamo veliko najrazličnejših strojev, ki zelo hitro opravijo veliko dela, a mi imamo manj časa kot naši predniki, ki so večino stvari delali ročno, počasi. Paradoks ekonomije. V razvitih in bogatih družbah so podjetja najbolj ranljiva. Največ podjetij propade v bogatem okolju. Gospodarska kriza leta 2008 je prizadela bogato Ameriko in Evropo, ne pa

revnih dežel Azije in Afrike. S kapitalom se ukvarjajo izobraženi profesionalni ekonomisti, pa niso znali potegniti zavore in obvarovati propada številnih bogatašev, ki so jih za varnost naložb dobro plačali.

Paradoks denarja. Ljudje imamo denar za dostojno preživetje. Nikdar ga nismo imeli toliko, kot ga imamo danes. Hkrati pa nam ga vedno primanjkuje. Statistični podatki nam postrežejo s skrb vzbujajočimi številkami, koliko ljudi živi pod pragom revščine. Kam potem gre ves ta denar? Ali ga nekateri res nimajo nič? Ali ga porablamo za nepotrebne stvari? Čeprav je na svetu vedno več materialnih dobrin, vedno več ljudi umira od lakote in pomanjkanja zdravil. Kaj pravzaprav v resnici lahko kupiš z denarjem?

Z denarjem lahko kupiš hišo, a ne moreš kupiti ljubečega doma.

Z denarjem lahko kupiš uro, a ne moreš kupiti časa.

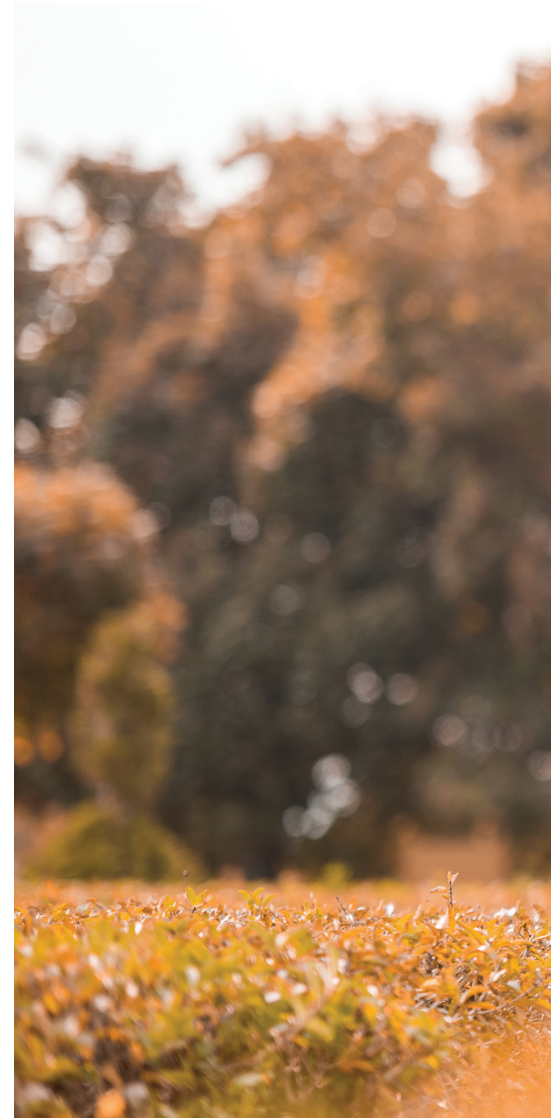
Z denarjem lahko kupiš posteljo, a ne moreš kupiti spanca.

Z denarjem lahko kupiš knjigo, a ne moreš kupiti znanja.

Z denarjem lahko kupiš varovanje, a ne moreš kupiti notranjega miru.

Z denarjem lahko kupiš vse materialne dobrine in usluge, a ne moreš kupiti sreče.

Paradoks zdravja. Medicinska znanost izjemno hitro napreduje. Statistično se življenjska doba ljudi daljša. Hkrati pa je medicina tako nebogljena pred številnimi novimi boleznimi. Še huje. Medicina je kljub milijardnim vložkom v raziskave zdravega načina življenja in vzporedne ponudbe zdravih prehranskih dopolnil

popolnoma nemočna pred naraščajočimi boleznimi, ki so posledica debelosti, nezdrave procesirane prehrane in premalo gibanja. Nikdar ni bilo v svetu toliko množičnih športnih prireditev in različnih orodij za fitnes kot v sedanosti in nikdar toliko (mladih) ljudi, ki se pre malo gibajo. Pravijo, da je športni način življenja najbolj zdrav, a med zaposlenimi je največ bolniških odsotnosti prav zaradi poškodb pri športu. Tudi smrtnih primerov je zaradi ukvarjanja z zdravim načinom življenja izjemno veliko. Če k temu prištejemo še nezgode na poti k športu in nazaj, je zdrav način življenja resnično zelo nevarno.

Paradoks življenja. Zaradi tehničnega napredka in izobilja materialnih dobrin bi pričakovali, da bo življenje lažje in lepše. Pričakovali bi, da se ga bomo vsi veselili. Nikdar ne bi smeli biti žalostni. Žalost je kvečjemu za revne in bolne. A prav med tistimi, ki »imajo vse«, je največ obupa in samomorilnosti. Pričakovali bi, da bodo v takem izobilju mladi pari imeli otroke. Prav neokusno zlagan je izgovor, da si tega ne morejo privoščiti, ker je predrago. Paradoks je, da so ravno v revnih okoljih številčne družine. Ta paradoks vedno bolj spreminja narodnostno strukturo sveta. Življenja ne izpolnjujejo stvari, ki jih imamo, ampak

ljudje, ki nas imajo radi in jim ljubezen vračamo. V takih okoljih si upajo imeti več otrok.

Paradoks komunikacije. Sodobna tehnična komunikacijska sredstva nam omogočajo takojšnje dogovarjanje z množico »prijateljev«. A še nikdar ni bilo toliko osamljenih ljudi, ki nimajo nikogar, da bi jih razumel in jim bil iskren, zvest, zaupen prijatelj. Ogromno fotografij si izmenjujemo po družbenih omrežjih, a nihče ne ve, kako se v resnici počutimo. Ves čas smo sledljivi po svojih elektronskih napravah, a vedno znova in znova potekajo iskalne akcije za izginulimi osebami. Starši vedo, kaj kuhajo njihovi virtualni

prijatelji nekaj sto kilometrov proč, a ne vedo, katere substance uživa in kje preživlja svoj čas njihov otrok.

Paradoks znanja in vedenja. Čeprav nam je zgodovina zadnjih nekaj stoletij zelo dobro poznana, da so številne priče grozot prve in druge svetovne vojne še bile žive, smo na Balkanu doživeli strahotne morije ter uničevanje ljudi in premoženja. Iz zgodovine se žal nismo ničesar naučili.

Čeprav znanje o delovanju človeškega telesa vedno hitreje napreduje, veliko ljudi živi zelo nezdravo. Popolnoma jasne so destruktivne posledice različnih omanjih sredstev, a kljub temu veliko ljudi

brezskrbno posega po njih. Najbolj preprostege vedenja nočemo upoštevati. Neki zdravnik mi je pravil: »Tisočim ljudem sem pojasnjeval, kakšne bodo posledice nenadzorovane sladkorne bolezni, a sam sem oslepel, ker sladkorne bolezni nisem jemal resno.«

Védenje o človekovi psihi in o tem, kako se odzivamo na okolje in kaj nas lahko osreči, se je zelo povečalo. A žal pogosto prav namerno silimo v depresijo, zasvojenost, osamljenost. Življenje si pogosto delamo obupno neznosno. Vse več ljudi zato potrebuje zdravniško pomoč, da zmorejo vsaj za silo preživeti.

je življenjska doba v zadnjih stoletjih precej podaljšala. Le nemir srca se je povečal. Vse bi radi doživeli, videli, preizkusili ... Imamo neverjetne požiralce časa, ko naš čas brezkoristno mineva: TV in različne računalniške zabave. Za tisto, kar je zares dobro, ga je škoda.

Propad bogastva lahko prizadene le tiste, ki imajo vsega na pretek. Materialne dobrine je treba osmisliti ter živeti brez pohlepa po več in več. Tako bomo obvarovani pred številnimi skrbmi, strahom in bolečino.

Denarja je v resnici precej več, kot ga je bilo v preteklosti. Srečo, po kateri vsi

moramo ponotranjiti. Iz njega živeti. Znanje, védenje in svarila niso namenjena drugim, ampak meni. Le če jih jaz osebno uporabljam, bom čutila njihove dobrodejne učinke.

Rešitev paradoksov sedanosti ne pričakujmo od drugih. Ne iščimo zunanjih krivcev za svoje slabo stanje. Nihče nas ni »vzel na piko in nam ne privošči uspeha«, kot se pogosto marsikdo izgovarja v šoli. Ne more drugi namesto mene poskrbeti za zdrav način življenja. Ne more drugi namesto mene vstopiti v iskren odnos s starši ali otroki. Ne more se nekdo drug namesto mene zaljubiti. Niti ne

Rešitev paradoksov sedanosti ne pričakujmo od drugih. Ne iščimo zunanjih krivcev za svoje slabo stanje. Nihče nas ni »vzel na piko in nam ne privošči uspeha«, kot se pogosto marsikdo izgovarja v šoli. Ne more drugi namesto mene poskrbeti za zdrav način življenja. Ne more drugi namesto mene vstopiti v iskren odnos s starši ali otroki. Ne more se nekdo drug namesto mene zaljubiti. Niti ne more drugi namesto mene trpeti. Moje življenje je odvisno od mene in mojega odnosa do življenja.

Znanja, knjig, delavnic, različnih strokovnjakov in skupin za pomoč v medsebojnih odnosih je vedno več, a žal je vedno več bolečih razpadov partnerskih odnosov in ločitev zakonskih parov, ki so si nekoč polni veselja in vere drug v drugega obljubljali zvestobo in ljubezen do groba. Še bi našli področja, kjer najdemo zelo izrazito paradoksalnost življenja – kjer se »v strup prevrača vse, kar srce si sladkega obeta«. Vendar opravimo s črnogledostjo. Skušajmo najti vsaj nekaj poti, kako se izogniti paradoksu slabega ter zaživeti polno in srečno življenje, ki si ga človek želi in za kakršno porabi večino svojega imetja, časa in napora.

Ni vse tako črno, kot je videti.

Zgoraj so poudarjena precej enostranska gledanja na zdajšnjo resničnost. Številni ljudje živijo, tako da premagujejo paradoksalne učinke sedanosti. Poglejmo nekaj dejstev in rešitev.

Časa imamo enako, kot ga je bilo kadar koli. V resnici ga imamo celo več, ker se

ljudje hrepenimo, moramo najti v razveseljevanju drugih. Simon Gregorčič v pesmi Sam pokaže pot k sreči:

»Gorje mu, ki v nesreči biva sam,
a srečen ni, kdor srečo uživa sam!«

Zdravje ni le odsotnost bolezni, ampak je predvsem zadovoljstvo z življenjem. Zagotovo se skrb za telesno zdravje obreštuje z dolgim življenjem brez hudih zdravstvenih težav. Največ pa k zdravju pripomore pozitiven odnos do življenja. Radost življenja je odvisna od naše zamisli o tem, kaj v življenju pravzaprav želimo. Kaj bi v resnici radi?

Iskrena komunikacija je mogoča le z ljudmi, ki so nam res blizu. »Daleč od oči – daleč od srca.« pravi slovenski pregovor. Tehnični pripomočki naj nam pomagajo, da bomo v srčni povezanosti s svojimi bližnjimi.

Védenje in znanje učinkujeta, le če ju človek dejansko vgrajuje v svoje življenje. Če imamo zastirke čez oči ali luč ne gori, ne moremo videti. Ne preklinjajmo teme, ampak prižgimo luč in jo uporabljajmo za pravo in varno pot v življenje. Znanje

more drugi namesto mene trpeti. Moje življenje je odvisno od mene in mojega odnosa do življenja.

Ne sprašujmo se: »Kaj naj naredim?« ampak »Kaj hočem? Kaj v resnici želim?« Ne zanašajmo se na neke bližnjice. Ukradeni ali prigoljufani denar nikakor ne more prinesiti sreče. Tudi če na loteriji zadenemo milijone, ne bomo srečnejši. Tudi če shujšamo, ne bomo srečnejši. Nova zunanja podoba in nova obleka človeka ne osrečita. Niti lepotna operacija vseh delov telesa ne naredi drugačnega človeka. Nobena tehnika in nobena »zunanja« dejavnost nas ne moreta osrečiti.

V odpravo paradoksov vodi sprememba vrednot. Naredimo majhno spremembo v svojem življenju. Ob velikem koraku se lahko poškodujemo. Z majhnimi koraki k spremembi vrednot oziroma uresničitvi želja lahko obvladamo paradokse sedanosti. Ali kakor je rekla neka drobna žena, ki je v marsičem spremenila svet: »Če hočeš spremeniti svet, pojdi domov in ljubi svojo družino.«